

NL

NL

NL

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 9.4.2008
COM(2008) 179 definitief

2008/0069 (COD)

Voorstel voor een

AANBEVELING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

**tot vaststelling van een Europees referentiekader voor kwaliteitsborging in
beroepsonderwijs en -opleiding**

**[SEC(2008) 440
SEC(2008) 441]**

(door de Commissie ingediend)

TOELICHTING

1) ACHTERGROND VAN HET VOORSTEL

Motivering en doel van het voorstel

Met de voorgestelde aanbeveling wordt beoogd een Europees referentiekader voor kwaliteitsborging (hierna: "het kader") vast te stellen. Dit op gemeenschappelijke Europese referenties gebaseerde referentie-instrument moet de lidstaten helpen bij de permanente verbetering van hun beroepsonderwijs- en -opleidingsstelsels en bij de bewaking van dit proces. Het kader moet bijdragen tot kwaliteitsverbetering in beroepsonderwijs en -opleiding en tot wederzijds vertrouwen in de nationale beroepsonderwijs- en -opleidingsstelsels in een ruimte van een leven lang leren zonder grenzen.

Beroepsonderwijs en -opleiding zijn belangrijk voor het concurrentievermogen en de sociale cohesie van de EU, zoals uiteengezet in de Lissabonstrategie. Voor de totstandbrenging van een kennismaatschappij - het fundament van deze strategie - moet worden geïnvesteerd in de verbetering van de kwaliteit van human resources. Een efficiënter gebruik van de middelen en een toekomstgerichte concipiëring van beroepsonderwijs en -opleiding met nieuwe leermethoden, zowel op school als op het werk, zijn in dit verband essentiële ingrediënten.

De omvang van deze doelstelling weerspiegelt zich in de manier waarop het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding in de EU georganiseerd zijn: de nationale en regionale programma's beantwoorden aan verschillende normen en leiden op voor een groot aantal uiteenlopende kwalificaties. Deze verscheidenheid biedt enorme mogelijkheden om van elkaar te leren en voor een bezinning op de toekomstige organisatie. Die diversiteit betekent ook dat Europa gemeenschappelijke referentiepunten nodig heeft om de transparantie, samenhang en overdraagbaarheid van kwalificaties tussen de vele ontwikkelingsstromen in Europa te waarborgen. En dit alles zonder afbreuk te doen aan de exclusieve bevoegdheid van de lidstaten op het gebied van de beroepsonderwijs- en -opleidingsstelsels.

De Europese Raad van Barcelona heeft in 2002 als doel gesteld dat de Europese onderwijs- en opleidingsstelsels vóór 2010 moeten uitgroeien tot een kwaliteitsreferentie op wereldniveau, en daarmee de kwaliteit van de beroepsonderwijs- en -opleidingsstelsels boven aan de politieke agenda voor onderwijs en opleiding geplaatst. De resolutie van de Raad¹ en de verklaring² van de voor beroepsonderwijs en -opleiding verantwoordelijke ministers inzake de bevordering van intensievere samenwerking op het gebied van beroepsonderwijs en -opleiding, die de aanzet gaf tot het Kopenhagenproces, waren in hoge mate richtinggevend voor de doelstelling van Barcelona.

De hiermee op gang gebrachte Europese samenwerking heeft bijgedragen tot de uitwisseling van ervaringen, tot wederzijds leren en tot consensusvorming. Een en ander heeft het pad geëffend voor gemeenschappelijke beginselen, richtsnoeren en instrumenten voor kwaliteitsverbetering, die in 2003 zijn uitgemond in een gemeenschappelijk kader voor kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding (CQAF). De Raad keurde dit CQAF³ goed en verzocht de lidstaten en de Commissie samen met de betrokken belanghebbenden praktische initiatieven te ontwikkelen om dit op vrijwillige basis te bevorderen.

---

1 19 december 2002 (PB 2003/C 13/02).

2 Aangenomen in Kopenhagen op 29 en 30 november 2002.

3 Conclusies van de Raad over kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding, 18 mei 2004.

Het CQAF, dat compatibel is met de meeste bestaande stelsels, voorzag in gemeenschappelijke beginselen en een referentiepunt voor de bevordering van een aantal initiatieven op Europees en nationaal niveau⁴. De kwaliteitscriteria en de indicatieve descriptoren en indicatoren ter ondersteuning van de toepassing van het CQAF zijn echter niet expliciet genoeg en bemoeilijken het algemene gebruik ervan.

Een aantal landen heeft erop gewezen dat het CQAF moet worden opgewaardeerd. In ieder geval werd, toen het CQAF in 2004 door de Raad werd goedgekeurd, erkend dat het verder moest worden uitgebreid. Ten slotte onderstreepte het communiqué van Helsinki, waarin een tussenbalans van het Kopenhagenproces werd opgemaakt, dat het CQAF uiteindelijk moest uitmonden in een cultuur van kwaliteitsverbetering.

De voorgestelde aanbeveling bouwt voort op de ervaring die met het gebruik van het CQAF is opgedaan, en sluit aan op de verzoeken van de lidstaten.

De onderwijs- en opleidingsstelsels moeten flexibel genoeg zijn om in een groot aantal behoeften te voorzien, en tegelijkertijd de algehele samenhang tussen de verschillende uitvoeringsniveaus bewaren. Aan de hand van concrete gegevens moet geregeld gecontroleerd en geëvalueerd worden hoe doeltreffend en efficiënt de beroepsopleiding in die behoeften voorziet, en zo nodig moeten verbeteringen worden aangebracht.

Dit kan onder andere worden bereikt door middel van kwaliteitsborging⁵. Kwaliteitsborging moet worden gezien als een instrument voor permanente verbetering van beroepsonderwijs en -opleiding, gebaseerd op een kwaliteitscyclus waarin planning, uitvoering, evaluatie/beoordeling en herziening van beroepsonderwijs en -opleiding op de juiste wijze gekoppeld zijn. Kwaliteitsborging impliceert een stelselmatige aanpak van kwaliteit, waarbij de rollen van de actoren op de verschillende niveaus en de wisselwerking tussen hen expliciet zijn vastgelegd. Zij moet ook methoden omvatten waarmee de prestaties van beroepsonderwijs en -opleiding kunnen worden gecontroleerd, en voor de herziening en verbetering van beroepsonderwijs en -opleiding op systeem- en aanbiedersniveau van indicatoren gebruik maken.

Deze benadering van kwaliteitsborging komt tot uiting in de algemene beginselen voor kwaliteitsborging in onderwijs en opleiding in bijlage III bij de aanbeveling tot vaststelling van een Europees kwalificatiekader.

Bestaande bepalingen op het door het voorstel bestreken gebied

De aanzet werd gegeven door de resolutie van de Raad en de verklaring van 2002 (het "Kopenhagenproces"), gevolgd door de conclusies van de Raad van mei 2004 en het communiqué van Helsinki in 2006. Het communiqué onderstreepte niet alleen de noodzaak voort te bouwen op het CQAF, maar riep ook op tot een ruimere deelname in ENQA-VET (Europees netwerk voor kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding)⁶. ENQA-VET werd in het leven geroepen om de uitwisseling van ervaringen, het wederzijds leren en de consensusvorming te vergemakkelijken en het CQAF te ondersteunen, te testen en verder te

---

4 Zie voor meer bijzonderheden <http://communities.trainingvillage.gr/quality>.

5 In deze aanbeveling gelden de definities van het *Glossary on Quality in Training* van het Cedefop (werkdokument, november 2003), <http://communities.trainingvillage.gr/quality>.

6 ENQA-VET werd in oktober 2005 door de Europese Commissie opgericht na een gunstig advies van het Raadgevend Comité voor de beroepsopleiding. De leden van het netwerk zijn volgens een speciale procedure aangewezen door de lidstaten, de kandidaat-lidstaten, de EVA/EER-landen en de Europese organisaties van de sociale partners.

ontwikkelen. In een aantal landen wordt ENQA-VET ondersteund door nationale referentiepunten voor kwaliteitsborging (QANRP's)⁷.

Ook op andere terreinen die van invloed zijn op beroepsonderwijs en -opleiding, is kwaliteitsborging ingevoerd. Op hogeronderwijsgebied werden tijdens de ministersvergadering van 2005 in Bergen en in de aanbeveling over verdere Europese samenwerking op het gebied van de kwaliteitsborging in het hoger onderwijs⁸ normen en richtsnoeren voor kwaliteitsborging vastgesteld. De aanbeveling over een Europees handvest voor kwaliteit bij mobiliteit⁹ introduceerde kwaliteitsborgingsconcepten in de ontwikkeling en tenuitvoerlegging van maatregelen ter ondersteuning van mobiliteit.

In de afgelopen jaren is dus zowel op Europees als op nationaal niveau zekere aandacht besteed aan de bevordering van kwaliteit in beroepsonderwijs en -opleiding. Het kader moet de permanente verbetering van het kwaliteitsmanagement en uiteindelijk ook van de beroepsonderwijs- en -opleidingsstelsels een nieuwe impuls geven.

Het kader respecteert ten volle de bevoegdheid van de lidstaten. Het is bedoeld ter stimulering van:

- de invoering van meer ontwikkelde en coherente systemen voor kwaliteitsborging en -verbetering in de betrokken landen;
- een grotere transparantie van de systemen voor kwaliteitsborging en -verbetering en van de in het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding gehanteerde concepten teneinde het wederzijds vertrouwen te verbeteren en de mobiliteit te vergemakkelijken;
- samenwerking en wederzijds leren om op alle niveaus de belanghebbenden meer in een cultuur van kwaliteitsverbetering en verantwoordingsplicht te betrekken.

Het kader maakt deel uit van een reeks maatregelen ter ondersteuning van de permanente verbetering van de kwaliteit en het beheer van beroepsonderwijs- en -opleidingsstelsels. Daartoe behoren het Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren¹⁰, het Europees systeem van studiepuntenoverdracht voor beroepsonderwijs en -opleiding (ECVET)¹¹, en de gemeenschappelijke Europese beginselen voor de identificatie en validatie van niet-formeel en informeel leren¹².

---

7 In de meeste deelnemende landen steunt ENQA-VET op de nationale referentiepunten voor kwaliteitsborging die werden ingesteld om actieve steun te verlenen bij de uitvoering van het werkprogramma van het netwerk en de activiteiten van het netwerk onder de aandacht te brengen van de belanghebbenden en hen daarover te informeren. Deze referentiepunten zijn ondergebracht bij bestaande nationale instanties of brengen die samen, en onderhouden contacten met een groot aantal belanghebbenden.

8 Aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad van 15 februari 2006 over verdere Europese samenwerking op het gebied van de kwaliteitsborging in het hoger onderwijs, 2006/143/EG, PB L 60 van 4.3.2006, blz. 60.

9 Aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad van 18 december 2006 over transnationale mobiliteit in het onderwijs en de beroepsopleiding in de Europese Gemeenschap: Europees handvest voor kwaliteit bij mobiliteit, PB L 394 van 30.12.2006, blz. 5 (2006/961/EG).

10 Voorstel voor een aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren, COM(2006) 479 definitief, Brussel, 5.9.2006.

11 Werkdocument van de diensten van de Commissie. "European Credit system for Vocational Education and Training (ECVET) - A system for the transfer, accumulation and recognition of learning outcomes in Europe"; SEC(2006) 1431 – 31 oktober 2006.

12 Conclusies van de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, over gemeenschappelijke Europese beginselen voor de identificatie en validatie van niet-formeel en informeel leren, 9175/04 EDUC 101 SOC 220, 18 mei 2004.

Het gebruik van het kader is vrijwillig. Het zal voornamelijk worden gebruikt door de overheid en de instanties die belast zijn met kwaliteitsborging en -verbetering.

Samenhang met andere beleidsgebieden en doelstellingen van de Unie

Het kader zal bijdragen tot de verwezenlijking van de doelstelling van de Europese werkgelegenheidsstrategie, namelijk beter investeren in menselijk kapitaal. Het zal met name bijdragen tot een betere kwaliteit en efficiëntie van de investeringen in menselijk kapitaal door beter onderwijs en betere vaardigheden, overeenkomstig de richtsnoeren voor het werkgelegenheidsbeleid (2005-2008)¹³ en met name richtsnoer 24.

Ook in de mededeling over het cohesiebeleid¹⁴ wordt gewezen op het belang van meer investeringen in menselijk kapitaal via beter onderwijs en betere vaardigheden en van een hervorming van de onderwijs- en opleidingsstelsels aan de hand van gemeenschappelijke Europese referenties en beginselen. Daarin wordt de lidstaten verzocht de middelen in het kader van de convergentiedoelstelling aan te wenden om onder andere de kwaliteit en doeltreffendheid van het onderwijs- en opleidingsaanbod te verbeteren.

2) RAADPLEGING VAN BELANGHEBBENDE PARTIJEN EN EFFECTBEOORDELING

Raadpleging van belanghebbende partijen

Wijze van raadpleging, belangrijkste geraadpleegde sectoren en algemeen profiel van de respondenten

Het voorstel vloeit voort uit werkzaamheden die zijn uitgevoerd in samenwerking met een groot aantal instanties die over specifieke competenties op het gebied van kwaliteitsontwikkeling in beroepsonderwijs en -opleiding beschikken. Deze samenwerking vond plaats in het Europees Forum over kwaliteit in beroepsonderwijs en -opleiding (2001-2002), de Technische Werkgroep inzake beroepsonderwijs en -opleiding (2003-2004) en sinds 2005 via ENQA-VET.

In ENQA-VET werken verschillende instellingen samen uit 25 van de landen die deelnemen aan het werkprogramma "Onderwijs en opleiding 2010", alsook de Europese sociale partners. Daarnaast verzamelt het de bijdragen van een nog bredere kring van belanghebbende instanties die deelnemen aan specifieke activiteiten van het werkprogramma van ENQA-VET, en van de QANRP's, die contacten onderhouden met een groot aantal belanghebbenden op nationaal niveau. Verder heeft de Commissie nog de directeuren-generaal voor beroepsopleiding en het Raadgevend Comité voor de beroepsopleiding geraadpleegd, waarin vertegenwoordigers van de regeringen, vakbonden en werkgeversorganisaties uit elke lidstaat zitting hebben. Het comité bracht op zijn vergadering van 14-15 juni 2007 een positief advies uit over het ontwerpvoorstel van de Commissie.

Samenvatting van de reacties en hoe daarmee rekening is gehouden

Uit de raadpleging bleek dat het kader op brede steun kon rekenen.

---

13 Beschikking 2005/600/EG van de Raad van 12 juli 2005 betreffende de richtsnoeren voor het werkgelegenheidsbeleid van de lidstaten, PB L 205 van 6.8.2005, blz. 21.

14 Mededeling van de Commissie, Cohesiebeleid ter ondersteuning van groei en werkgelegenheid: Communautaire strategische richtsnoeren 2007-2013, COM(2005) 299, 5.7.2005.

Bijzondere nadruk werd gelegd op de wijze van uitvoering en de noodzaak om de referentiecriteriën en descriptoren zo eenvoudig mogelijk te houden. Ook werd bepleit kwaliteitsindicatoren vast te stellen en ENQA-VET te vragen aanvullende werkzaamheden te verrichten in samenwerking met de Permanente Groep indicatoren en benchmarks.

Bijeenbrengen en benutten van deskundigheid

Betrokken wetenschaps- en kennisgebieden

Het Cedefop¹⁵ heeft gedegen technische en wetenschappelijke steun verleend, terwijl de ETF¹⁶ met name de contacten met de kandidaat-lidstaten heeft onderhouden.

Gebruikte methode

Het kader is gebaseerd op het CQAF, dat via consensus tot stand is gekomen en rekening hield met de verschillende nationale benaderingen van kwaliteitsverbetering en met name met geconstateerde good practices. Het bleek met name mogelijk problemen bij de kwaliteitsborging te identificeren die de meeste landen gemeen hebben, en een reeks gemeenschappelijke kwaliteitsindicatoren op te stellen.

Er werden meer dan 200 indicatoren geïdentificeerd en geanalyseerd. De lijst werd ingekort door voorrang te geven aan indicatoren die de kwaliteitsborging op systeem- en aanbiedersniveau kunnen ondersteunen en gebruikt kunnen worden voor vergelijkingen tussen landen en bij wederzijds leren. Ook werd rekening gehouden met de noodzaak om kwaliteitsverbetering in het beroepsonderwijs en -opleiding te koppelen aan bredere Europese doelstellingen, zoals vergroting van de inzetbaarheid, betere afstemming van het opleidingsaanbod op de behoeften van gebruikers en bevordering van een betere toegang tot een leven lang leren. Dankzij de praktische ervaring met Europese en nationale projecten, met name "peer learning", konden de indicatoren op aanbieders- en systeemniveau beter worden gedefinieerd. Voorts werden instrumenten ontwikkeld die de toepassing van het kader kunnen vergemakkelijken. Zo is de "European Guide on self-assessment"¹⁷ bedoeld om aanbieders van beroepsonderwijs en -opleiding te helpen de kwaliteit van het opleidingsaanbod te verbeteren. Ook werd in het kader van een Leonardo da Vinci-project een Europees Handboek Peer Review Beroepsonderwijs¹⁸ ontwikkeld. Dit wordt nu in een ander Leonardo-project¹⁹ nader getest.

De CQAF-beginselen en -criteria werden betrekkelijk algemeen gehouden om ze voor een specifieke context verder te kunnen ontwikkelen en te verfijnen. Een aantal Europese landen heeft op basis van het CQAF al een nationaal kader voor kwaliteitsborging ontwikkeld. Enkele studies en praktische projecten hebben het CQAF verder helpen ontwikkelen. Bijzonderheden hierover zijn te vinden in de virtuele gemeenschap van het Cedefop (<http://communities.trainingvillage.gr>).

---

15 Europees Centrum voor de ontwikkeling van de beroepsopleiding.

16 Europese Stichting voor opleiding.

17 "An European Guide on Self-assessment for VET providers", Cedefop, september 2003.

18 "Europees Handboek Peer Review Beroepsonderwijs", Gutknecht-Gmeiner, Maria; Lassnigg, Lorenz; Stöger, Eduard; de Ridder, Willem; Strahm, Peter; Strahm, Elisabeth; Koski, Leena; Stalker, Bill; Hollstein, Rick; Alluli, Giorgio; Kristensen, Ole Bech (Wenen, juni 2007).

19 "Peer Review Extended" (EAC/32/06/13m LE-78CQAF), www.peer-review-education.net.

Belangrijkste geraadpleegde organisaties en deskundigen; samenvatting van de ontvangen en gebruikte adviezen; wijze waarop het deskundigenadvies beschikbaar is gemaakt voor het publiek

Zie boven (*Wijze van raadpleging, enz.*)

Effectbeoordeling

Doel van de effectbeoordeling is na te gaan hoe ervoor gezorgd kan worden dat het kader algemeen toepassing vindt, en welk rechtsinstrument zich hiertoe het beste leent. Het effectbeoordelingsverslag is voorgelegd aan de Raad voor effectbeoordeling en houdt rekening met diens aanbevelingen inzake de verschillende juridische opties.

Uit verschillende conclusies van de Raad en uit het Kopenhagenproces blijkt dat men het er algemeen over eens is dat het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding gemoderniseerd en verbeterd moeten worden. De sinds 2003 lopende discussies hebben de waarde van een kwaliteitsborgingssysteem voor beroepsonderwijs en -opleiding in de hele EU onderstreept. Overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel moet een EU-instrument maatregelen op het niveau van de lidstaten bevorderen, vergemakkelijken en ondersteunen. De eerste vraag van iedere effectbeoordeling geldt de keuze van het meest geschikte instrument hiervoor. Vijf opties werden bestudeerd.

1. *Geen instrument op Europees niveau* betekent voortgaan op basis van de bestaande CQAF-beginselen. Tot dusverre is echter gebleken dat de lidstaten het gebruik van het huidige kader nauwelijks hebben gepropageerd. De huidige status van het kader maakt het voor de deelnemende landen moeilijk het systeem consequent toe te passen en de vruchten te plukken van "peer review" en wederzijds leren. Een aantal landen heeft er al op gewezen dat een krachtiger instrument nodig is om het CQAF volgens de EKK-criteria toe te passen.
2. Een *mededeling van de Commissie* waarin zij haar ideeën over kwaliteitsborging uiteenzet. In de goedkeuring daarvan zouden echter noch de lidstaten, noch het Europees Parlement worden gekend en een mededeling creëert niet het benodigde politieke draagvlak om het kader geloofwaardigheid te verlenen en de toepassing op nationaal niveau te garanderen.
3. Een *aanbeveling van de Commissie* zou eveneens de standpunten van de Commissie verwoorden, maar noch de lidstaten, noch het Europees Parlement zouden in de formulering daarvan gekend worden en zij zou niet het benodigde politieke draagvlak creëren om de toepassing op nationaal niveau te garanderen, die cruciaal is voor een succesvolle Europese samenwerking op dit gebied. Een aanbeveling van de Commissie zou bovendien kunnen worden opgevat als een ontwikkeling die tegen het subsidiariteitsbeginsel indruist.
4. Van een *aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad* op grond van de artikelen 149 en 150 van het Verdrag zou een krachtig politiek signaal uitgaan dat de instellingen voornemens zijn voort te bouwen op de conclusies van de Raad van 2004 om de beroepsonderwijs- en -opleidingsstelsels en het opleidingsaanbod verder te ontwikkelen en aldus de mobiliteit in heel Europa te vergemakkelijken. Kennelijk beantwoordt deze optie aan de wens van de lidstaten, de sociale partners en andere

belanghebbenden om door middel van Europese samenwerking een verbetering van de kwaliteit van de beroepsonderwijs- en -opleidingsstelsels te bevorderen, terwijl het vrijwillige karakter van het instrument bewaard blijft. Bovendien zou een aanbeveling op dit gebied coherent zijn met andere, vergelijkbare initiatieven, zoals het EKK.

5. Een *besluit van het Europees Parlement en de Raad op grond van de artikelen 149 en 150 van het Verdrag* zou de goedkeuring van beginselen en verplichtingen impliceren op grond waarvan de lidstaten hun kwaliteitssystemen aan het kader zouden moeten koppelen. Dit zou ook de vaststelling van geharmoniseerde kwaliteitsbenchmarks en -normen op Europees niveau impliceren en de lidstaten de facto verplichten de normen toe te passen. De belanghebbenden zijn het er echter in meerderheid over eens dat de toepassing van het kader volkomen vrijwillig moet zijn.

3) JURIDISCHE ELEMENTEN VAN HET VOORSTEL

Samenvatting van de voorgestelde maatregel

In de voorgestelde aanbeveling wordt het kader vastgesteld dat de lidstaten moet helpen kwaliteitsverbetering in de beroepsonderwijs- en -opleidingsstelsels te bevorderen en te controleren. De toepassing is vrijwillig.

Aanbevolen wordt dat de lidstaten de toepassing van het kader bevorderen om de kwaliteit van het beroepsonderwijs continu te verbeteren, en dat zij het kader verder ontwikkelen. Ook wordt aanbevolen het kader te gebruiken om brede samenwerking en wederzijds leren via ENQA-VET te bevorderen, de nationale referentiepunten voor kwaliteitsborging te versterken en uit te breiden, en de toepassing van het kader te controleren teneinde de aanbeveling vijf jaar na goedkeuring zo nodig te herzien.

De Commissie is voornemens de lidstaten bij bovengenoemde taken bij te staan, met name via het programma "Een leven lang leren" en door in het kader van het werkprogramma "Onderwijs en opleiding 2010" de vorderingen met de toepassing van het kader te volgen.

Rechtsgrondslag

Artikel 149, dat stelt dat "de Gemeenschap bijdraagt tot de ontwikkeling van onderwijs van hoog gehalte", en artikel 150, dat uitdrukkelijk stelt dat "het optreden van de Gemeenschap gericht is op (...) verbetering van de initiële beroepsopleiding en van bij- en nascholing (...)".

Subsidiariteitsbeginsel

Het voorstel is in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel aangezien het niet onder de exclusieve bevoegdheid van de Gemeenschap valt.

De belangrijkste functie van het kader is gemeenschappelijk overeengekomen referenties te verschaffen die de lidstaten en de belanghebbenden helpen de doeltreffendheid van hun opleidingsaanbod en hun kwaliteitsmanagement te documenteren, te ontwikkelen, te controleren, te evalueren en te verbeteren. Verder dient het als basis en gemeenschappelijke noemer voor de verslaglegging op nationaal en Europees niveau. Dit vergroot op zijn beurt de transparantie en coherentie van beleids- en praktische ontwikkelingen tussen en binnen de

landen, wat de kwaliteit van het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding in de Europese Unie ten goede komt. Dit kan niet door de lidstaten afzonderlijk worden gerealiseerd.

De doelstellingen van het voorstel kunnen om de volgende redenen beter door een optreden van de Gemeenschap worden verwezenlijkt:

- Alle lidstaten staan voor dezelfde problemen in verband met de transparantie en coherentie van beleids- en praktische ontwikkelingen wat de kwaliteit van beroepsonderwijs en -opleiding betreft; die kunnen niet op nationaal of brancheniveau alleen worden opgelost;
- Indien alle 27 lidstaten met alle andere lidstaten afzonderlijk en op een ongecoördineerde manier bilaterale overeenkomsten over het thema van deze aanbeveling zouden sluiten, zou dat een bijzonder complexe en niet-transparante algemene structuur op Europees niveau tot gevolg hebben;
- Het voorstel biedt een gemeenschappelijk kader met gemeenschappelijke kwaliteitscriteria, indicatieve descriptoren en indicatoren om een coherente ontwikkeling van de kwaliteit van beroepsonderwijs en -opleiding tussen de landen te ondersteunen en samenwerking tussen de landen te vergemakkelijken. Maatregelen op nationaal niveau kunnen hierin niet voorzien.

Evenredigheidsbeginsel

Het voorstel is in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel omdat het geen nationale kwaliteitsborgingssystemen en/of -concepten vervangt of definieert en de uitvoering van de aanbeveling aan de lidstaten overlaat.

Keuze van het instrument

Aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad.

4) GEVOLGEN VOOR DE BEGROTING

Lidstaten:

Het kader is niet bedoeld om bestaande systemen te vervangen en vereist evenmin de oprichting van nieuwe structuren, terwijl gebruik zal worden gemaakt van bestaande verslagleggingssystemen, waardoor de administratieve lasten tot een minimum beperkt worden. Het bouwt voort op bestaande ervaringen en best practices in de lidstaten en andere deelnemende landen.

EU-begroting:

Het voorstel heeft geen financiële gevolgen voor de EU-begroting aangezien het programma "Een leven lang leren" (Leonardo da Vinci) uitdrukkelijk voorziet in de ondersteuning van gerichte initiatieven op dit gebied. Alleen moet rekening gehouden worden met de kosten van toezicht.

5) AANVULLENDE INFORMATIE

Evaluatie-/herzienings-/vervalbepaling

Het voorstel bevat een evaluatiebepaling.

Europese Economische Ruimte

De landen van de Europese Economische Ruimte hebben vrijwillig deelgenomen aan het in 2002 in Kopenhagen gelanceerde Europese samenwerkingsproces en zijn volledig bij de ontwikkeling van het kader betrokken geweest. De voorgestelde aanbeveling is daarom waarschijnlijk voor hen relevant.

Nadere uitleg van het voorstel

Het Europees referentiekader voor kwaliteitsborging zal in de eerste plaats worden gebruikt door de nationale/regionale overheden en openbare en particuliere instanties die belast zijn met kwaliteitsborging en -verbetering, ook op aanbiedersniveau. Verbetering van de kwaliteit van het opleidingsaanbod is niettemin van essentieel belang om in de behoeften van de klanten te voorzien: het kader is daarom van bijzonder belang voor de eindgebruikers van het systeem.

Het kader voorziet ook in intensievere samenwerking en groter wederzijds vertrouwen tussen de nationale belanghebbenden en internationale brancheorganisaties die actief zijn op onderwijs- en opleidingsgebied. Wil de invoering ervan een succes worden, dan moeten de nationale onderwijs- en opleidingsautoriteiten en andere openbare en particuliere belanghebbenden het op vrijwillige basis onderschrijven. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan de ontwikkeling – door middel van tests, experimenten en directe samenwerking – van ondersteunend en begeleidingsmateriaal.

Voor het Europees netwerk voor kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding is een belangrijke rol in dit proces weggelegd aangezien zijn leden formeel door de lidstaten, de kandidaat-lidstaten, de EVA/EER-landen en de Europese organisaties van de sociale partners zijn aangewezen. Voorts moet de toepassing van het Europees referentiekader voor kwaliteitsborging op Europees niveau worden gefaciliteerd door de Commissie en door agentschappen als het Cedefop en de Europese Stichting voor opleiding.

Het kader omvat:

- een kwaliteitsborgings- en -verbeteringscyclus van planning, uitvoering, evaluatie/beoordeling en herziening van het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding, ondersteund door gemeenschappelijke kwaliteitscriteria (bijlage 1 bij het voorstel) en indicatieve descriptoren en indicatoren (bijlage 2 bij het voorstel);
- controleprocedures, waaronder een combinatie van interne en externe evaluatiemechanismen, zo nodig door de lidstaten vast te stellen, ten behoeve van de identificatie van: i) de goede werking van de systemen, processen en procedures; ii) voor verbetering vatbare terreinen.
- het gebruik van meetinstrumenten om de doeltreffendheid aan te tonen.

Het kader definieert een stelselmatige aanpak van kwaliteit, met een beschrijving van de rol van de actoren op de verschillende niveaus en de methoden waarmee de prestaties van het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding kunnen worden gecontroleerd. Het biedt een meetinstrument ter ondersteuning van de herziening en verbetering van het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding op systeem- en aanbiedersniveau. Het is gebaseerd op een continu kwaliteitsbewakingsproces, bestaande uit de volgende elementen: i) vaststelling van beleidsdoelen en planning; ii) omschrijving van de beginselen ter onderbouwing van de uitvoering van de middelen en geplande maatregelen om de doelstellingen te verwezenlijken; iii) ontwikkeling van de mechanismen voor de toetsing van het programma-aanbod aan de doelstellingen, en de beoordeling van de prestaties/resultaten op individueel, aanbieders- en systeemniveau; iv) herziening aan de hand van de resultaten van de externe en interne evaluatie, verwerking van feedback en invoering van procedures om veranderingen aan te brengen.

Bij de **controle** is er sprake van een combinatie van interne en externe evaluatiemechanismen, zo nodig vast te stellen door de lidstaten. De combinatie van deze twee biedt doorlopend verifieerbare en betrouwbare feedback over de bij de verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen geboekte vooruitgang die het resultaat is van uitgevoerde of geplande activiteiten en maatregelen. Binnen het kader neemt stelselmatige zelfbeoordeling als bottom-up-proces een bijzondere plaats in voor de verbetering van de kwaliteit van het opleidingsaanbod.

Aan de hand van **metingen** moet kunnen worden vastgesteld of met het beleid, de activiteiten en/of maatregelen de doelstellingen zijn gehaald, dan wel of verdere verbeteringen nodig zijn. Zij helpen zo de governance van de stelsels te verbeteren.

De indicatoren, die in de eerste plaats gericht zijn op de resultaten van beroepsonderwijs en -opleiding, op de leerresultaten en op de relatie tussen de beroepsopleidingsstelsels, een leven lang leren, de arbeidsmarkt, de werkgelegenheid en de economie, zijn gestructureerd in een coherente reeks die de doelstellingen, input, processen en resultaten van de opleiding weerspiegelt. De reeks bestaat uit twee algemene indicatoren en vier elkaar onderling versterkende indicatoren die informatie geven over de output en resultaten van de opleiding ten opzichte van de beleidsprioriteiten. Deze worden aangevuld met twee contextindicatoren die relevante contextinformatie verschaffen voor de beoordeling van prestaties, en twee descriptoren die aanvullende kwalitatieve informatie verschaffen over factoren die bepalend zijn voor de kwaliteit van beroepsonderwijs en -opleiding. Afgezien van de descriptoren, zijn alle indicatoren gebaseerd op gekwantificeerde gegevens en kunnen zij dus worden gebruikt om de prestaties aan de vastgestelde doelstellingen te toetsen.

Voorstel voor een

AANBEVELING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

**tot vaststelling van een Europees referentiekader voor kwaliteitsborging in
beroepsonderwijs en -opleiding**

(Voor de EER relevante tekst)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 149, lid 4, en artikel 150, lid 4,

Gezien het voorstel van de Commissie²⁰,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité²¹,

Gezien het advies van het Comité van de Regio's²²,

Handelend volgens de procedure van artikel 251 van het Verdrag²³,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) De overgang naar een kenniseconomie (Europese Raad van Lissabon van 2000) vereist de modernisering en permanente verbetering van de beroepsonderwijs- en -opleidingsstelsels om te kunnen inspelen op de snelle veranderingen in de economie en samenleving, zodat zij de inzetbaarheid, sociale inclusie en toegang tot een leven lang leren voor iedereen kunnen helpen verbeteren.
- (2) De Europese Raad van Barcelona heeft in 2002 als doel gesteld dat de Europese onderwijs- en opleidingsstelsels vóór 2010 moeten uitgroeien tot een kwaliteitsreferentie op wereldniveau.
- (3) De in het kader van het Lissabonproces vastgestelde geïntegreerde richtsnoeren voor groei en werkgelegenheid (2005-2008) roepen de lidstaten op reguleringen voor een leven lang leren te ontwikkelen die betaalbaar en toegankelijk zijn en inspelen op de veranderende behoeften van de kenniseconomie en -maatschappij. Met het oog op een betere arbeidsmarktrelevantie moeten de onderwijs- en opleidingsstelsels worden aangepast en moet hun capaciteit worden versterkt. De doelstellingen op het gebied van het onderwijs- en opleidingsbeleid moeten daarom in toenemende mate de

---

20 PB C [...] van [...], blz. [...].

21 PB C [...] van [...], blz. [...].

22 PB C [...] van [...], blz. [...].

23 PB C [...] van [...], blz. [...].

doelstellingen van het economisch en arbeidsmarktbeleid completeren zodat sociale cohesie en concurrentievermogen hand in hand gaan.

- (4) In aansluiting op de resolutie van de Raad²⁴ inzake de bevordering van intensievere samenwerking op het gebied van beroepsonderwijs en -opleiding ("het Kopenhagenproces") en als resultaat van de daaropvolgende samenwerking tussen de Commissie, de lidstaten, de sociale partners, de EER/EVA-landen en de kandidaat-lidstaten op het gebied van kwaliteitsborging, werd een gemeenschappelijk kader voor kwaliteitsborging (CQAF) ontwikkeld, rekening houdend met de bestaande ervaringen en best practices in de deelnemende landen.
- (5) Volgens het gezamenlijk tussentijds verslag van de Raad en de Commissie aan de Europese Raad over het werkprogramma "Onderwijs en opleiding 2010" (2004)²⁵ "dient Europa in de eerste plaats prioriteit te geven aan het gemeenschappelijk kader voor kwaliteitsborging van de beroepsopleiding (in het kader van de follow-up van de verklaring van Kopenhagen) en de totstandbrenging van een overeengekomen stelsel van normen, procedures en richtsnoeren voor kwaliteitsborging²⁶ (in samenhang met het proces van Bologna en in het kader van het werkprogramma inzake de doelstellingen voor de onderwijs- en opleidingsstelsels)".
- (6) De Raad "Onderwijs" keurde dit CQAF in mei 2004²⁷ goed en verzocht de lidstaten en de Commissie dit binnen hun respectieve bevoegdheden samen met de betrokken belanghebbenden op vrijwillige basis te bevorderen.
- (7) Het Europees netwerk voor kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding (hierna: "ENQA-VET")²⁸ biedt een Europees platform voor de follow-up van de conclusies van de Raad van 2004 en het communiqué van Helsinki, en vergemakkelijkt duurzame samenwerking tussen de landen.
- (8) In 2006 onderstreepte het communiqué van Helsinki dat er, zoals uiteengezet in de conclusies van de Raad van mei 2004 over kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding, op basis van de beginselen van het CQAF speciaal voor het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding nog meer gemeenschappelijke Europese instrumenten ontwikkeld moesten worden om een cultuur van kwaliteitsverbetering en een grotere deelname aan het ENQA-VET-netwerk te bevorderen.
- (9) Met deze aanbeveling wordt een Europees referentiekader voor kwaliteitsborging (hierna: "het kader") vastgesteld. Dit op gemeenschappelijke Europese referenties gebaseerde referentie-instrument moet de lidstaten helpen bij de permanente verbetering van hun beroepsonderwijs- en -opleidingsstelsels en bij de bewaking van dit proces. Het bouwt voort op en is een uitbreiding van het CQAF. Het kader moet

---

24 19 december 2002 (PB 2003/C 13/02).

25 "Onderwijs en opleiding 2010": Het wetslagen van de strategie van Lissabon staat of valt met dringende hervormingen - Gezamenlijk tussentijds verslag van de Raad en de Commissie over de uitvoering van het gedetailleerd werkprogramma voor de follow-up inzake de doelstellingen voor de onderwijs- en opleidingsstelsels in Europa, 26 februari 2004.

26 "Vorming van een Europese ruimte voor hoger onderwijs". Communiqué van de conferentie van de voor het hoger onderwijs verantwoordelijke ministers op 19 september 2003 in Berlijn.

27 Conclusies van de Raad over kwaliteitsborging in beroepsonderwijs en -opleiding, 28 mei 2004.

28 VET werd in oktober 2005 door de Europese Commissie opgericht na een gunstig advies van het Raadgevend Comité voor de beroepsopleiding. De leden van het netwerk zijn volgens een speciale procedure aangewezen door de lidstaten, de kandidaat-lidstaten, de EVA/EER-landen en de Europese organisaties van de sociale partners.

bijdragen tot kwaliteitsverbetering in beroepsonderwijs en -opleiding en tot meer transparantie en coherentie van beleidsontwikkelingen op het gebied van de beroepsopleiding tussen de lidstaten, en aldus het wederzijds vertrouwen, de mobiliteit van werknemers en lerenden, en een leven lang leren bevorderen.

- (10) Het kader moet een kwaliteitsborgings- en -verbeteringscyclus van planning, uitvoering, evaluatie/beoordeling en herziening van het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding omvatten, ondersteund door gemeenschappelijke kwaliteitscriteria, indicatieve descriptoren en indicatoren. De controleprocedures, waaronder een combinatie van interne en externe evaluatiemechanismen, moeten zo nodig door de lidstaten worden vastgesteld, ten behoeve van de identificatie van de goede werking van de systemen, processen en procedures, en van voor verbetering vatbare terreinen. Voorts moet het kader voorzien in het gebruik van meetinstrumenten om de doeltreffendheid aan te tonen.
- (11) Het kader moet zowel op het niveau van het beroepsopleidingsstelsel als op dat van de aanbieders worden toegepast. Het voorziet in een systemische aanpak van kwaliteit die alle relevante niveaus en actoren omvat en met elkaar verbindt, en het moet sterk de nadruk leggen op kwaliteitsbewaking en -verbetering, met gebruikmaking van interne en externe evaluatie, herziening en verbeteringsprocedures, een en ander ondersteund door metingen. Het kader moet de basis vormen voor verdere ontwikkelingen via samenwerking op Europees, nationaal, regionaal en lokaal niveau.
- (12) Door te voorzien in concrete instrumenten voor de ondersteuning van een evaluatie- en kwaliteitsverbeteringscultuur op alle niveaus, draagt de aanbeveling bij tot evidencebased beleid en praktijken, als grondslag voor een doelmatiger en billijker beleid overeenkomstig de conclusies van de Raad van 2006 over doelmatigheid en rechtvaardigheid in onderwijs en opleiding²⁹.
- (13) Deze aanbeveling moet rekening houden met de gemeenschappelijke "Beginselen voor kwaliteitsborging in onderwijs en opleiding" die zijn opgenomen in bijlage II bij de aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren (hierna: EKK)³⁰. Het kader moet daarom de toepassing van het EKK ondersteunen. Verder moet het ook de toepassing van andere Europese instrumenten ondersteunen, zoals het Europees systeem van studiepuntenoverdracht voor beroepsonderwijs en -opleiding (ECVET)³¹ en de gemeenschappelijke Europese beginselen voor de identificatie en validatie van niet-formeel en informeel leren³².
- (14) Deze aanbeveling is in overeenstemming met het in artikel 5 van het Verdrag bedoelde subsidiariteitsbeginsel in zoverre zij de activiteiten van de lidstaten ter verbetering van de transparantie van het beroepsonderwijs en de beroepsopleiding en ter stimulering

---

29 Europese Raad van 23 en 24 maart 2006, conclusies van het voorzitterschap; mededeling en conclusies van de Raad over "Doelmatigheid en rechtvaardigheid in de Europese onderwijs- en opleidingsstelsels", COM(2006) 481 en PB 2006/C 298/03.

30 PB C [...] van [...], blz. [...].

31 Werkdocument van de diensten van de Commissie. "European Credit system for Vocational Education and Training (ECVET) - A system for the transfer, accumulation and recognition of learning outcomes in Europe"; SEC(2006) 1431 - 31 oktober 2006.

32 Conclusies van de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, over gemeenschappelijke Europese beginselen voor de identificatie en validatie van niet-formeel en informeel leren, 9175/04 EDUC 101 SOC 220, 18 mei 2004.

van de mobiliteit en een leven lang leren door bevordering van onderlinge samenwerking beoogt te ondersteunen en aan te vullen.

- (15) Deze aanbeveling is in overeenstemming met het in datzelfde artikel bedoelde evenredigheidsbeginsel omdat zij geen nationale kwaliteitsborgingssystemen vervangt of definieert. Het kader schrijft geen bijzonder kwaliteitssysteem of -concept voor, maar bevat gemeenschappelijke beginselen, kwaliteitscriteria, indicatieve descriptoren en indicatoren die de bestaande stelsels en het bestaande aanbod kunnen helpen beoordelen en verbeteren,

BEVELEN DE LIDSTATEN AAN:

1. het Europees referentiekader voor kwaliteitsborging, de kwaliteitscriteria, indicatieve descriptoren en referentie-indicatoren zoals vermeld in de bijlagen 1 en 2 te gebruiken en verder te ontwikkelen om hun beroepsonderwijs- en -opleidingsstelsels verder te verbeteren, te hervormen en te ontwikkelen, strategieën voor een leven lang leren en de toepassing van het EKK te ondersteunen, en op alle niveaus een cultuur van kwaliteitsverbetering te bevorderen;
2. uiterlijk in 2010 samen met de sociale partners en alle andere belanghebbenden, overeenkomstig de nationale wetgeving en praktijken, een nationale aanpak te ontwikkelen voor de toepassing van het Europees referentiekader voor kwaliteitsborging. Die aanpak moet een aantal gemeenschappelijke indicatoren omvatten om de vooruitgang te beoordelen en te controleren, en te helpen bij de herziening;
3. actief deel te nemen aan ENQA-VET met het oog op de verdere ontwikkeling van gemeenschappelijke beginselen, referentiecriteriën en -indicatoren, richtsnoeren en instrumenten voor kwaliteitsverbetering in beroepsonderwijs en -opleiding op nationaal, regionaal of lokaal niveau;
4. een nationaal referentiepunt voor kwaliteitsborging (hierna: QANRP) in beroepsonderwijs en -opleiding aan te wijzen dat de bestaande relevante instanties bundelt en de sociale partners en alle betrokken belanghebbenden op nationaal en regionaal niveau erbij betreft om te zorgen voor de follow-up van initiatieven en een efficiënte verspreiding van informatie. De referentiepunten moeten:
  - zo veel mogelijk belanghebbenden op de hoogte houden van de activiteiten van het Europese netwerk;
  - actieve steun verlenen aan de uitvoering van het werkprogramma van het Europese netwerk;
  - concrete initiatieven ontplooien om de verdere ontwikkeling van het Europees referentiekader voor kwaliteitsborging in nationaal verband te bevorderen;
5. het uitvoeringsproces om de drie jaar aan een evaluatie te onderwerpen. De nationale evaluaties zullen worden meegenomen in een door de Commissie uit te voeren Europese evaluatie.

ONDERSCHRIJVEN HET VOORNEMEN VAN DE COMMISSIE OM:

1. de lidstaten te helpen bij de uitvoering van bovenstaande taken, met name door samenwerking en wederzijds leren te bevorderen, begeleidingsmateriaal te ontwikkelen en te testen, en informatie te verstrekken over de ontwikkeling van de kwaliteit van beroepsonderwijs en -opleiding in de EU-landen;
2. de rol van ENQA-VET uit te bouwen zodat het door middel van concrete voorstellen en initiatieven kan bijdragen tot de ontwikkeling van beleid op dit gebied;
3. toezicht uit te oefenen op de maatregelen die de lidstaten ingevolge deze aanbeveling hebben genomen en drie jaar na de goedkeuring van de aanbeveling aan het Europees Parlement en de Raad een verslag over de opgedane ervaring en conclusies voor de toekomst voor te leggen, en indien nodig een herziening van deze aanbeveling voor te stellen.

Gedaan te Brussel, [...]

*Voor het Europees Parlement
De voorzitter*

*Voor de Raad
De voorzitter*

BIJLAGE 1

EUROPEES REFERENTIEKADER VOOR KWALITEITSBORGING: KWALITEITSCRITERIA EN INDICATIEVE DESCRIPTOREN³³

Deze bijlage bevat gemeenschappelijke kwaliteitscriteria en indicatieve descriptoren die de lidstaten eventueel bij de toepassing van het kader moeten helpen³⁴.

Kwaliteitscriteria	Indicatieve descriptoren op systeemniveau	Indicatieve descriptoren op aanbiedersniveau
<i>De planning is gebaseerd op een gemeenschappelijke strategische visie van de belanghebbenden en omvat expliciete doelstellingen, maatregelen en indicatoren.</i>	<p>De doelstellingen van de beroepsopleiding worden voor de middellange en lange termijn gedefinieerd en gekoppeld aan Europese doelstellingen</p> <p>De belanghebbenden nemen op de verschillende niveaus deel aan de vaststelling van de doelstellingen van de beroepsopleiding</p> <p>Door middel van specifieke indicatoren (succescriteria) worden streefcijfers vastgesteld en gecontroleerd</p> <p>Er zijn mechanismen en procedures vastgesteld om de opleidingsbehoeften te inventariseren</p> <p>Er wordt een informatiestrategie opgesteld om in overeenstemming met de nationale/regionale gegevensbeschermingsbepalingen een optimale verspreiding van de kwaliteitsresultaten te garanderen</p> <p>Er zijn normen en richtsnoeren vastgesteld voor de erkenning, validatie en certificering van competenties van individuele personen</p>	<p>De Europese, nationale en regionale doelstellingen van het beroepsopleidingsbeleid zijn terug te vinden in de lokale doelstellingen van de aanbieders van beroepsopleidingen</p> <p>Er worden expliciete doelstellingen en streefcijfers vastgesteld en gecontroleerd</p> <p>Er vindt doorlopend overleg met de belanghebbenden plaats om specifieke lokale/individuele behoeften te inventariseren</p> <p>De verantwoordelijkheden voor kwaliteitsmanagement en -ontwikkeling zijn expliciet toegewezen</p> <p>Het personeel wordt in een vroeg stadium bij de planning, ook ten aanzien van kwaliteitsverbetering, betrokken</p> <p>Aanbieders plannen samenwerkingsinitiatieven met andere aanbieders van beroepsopleiding</p> <p>De belanghebbenden nemen deel aan de analyse van lokale behoeften</p> <p>Aanbieders beschikken over een expliciet en transparant leerlingenstatuut en een kwaliteitssysteem</p>

³³ In deze aanbeveling gelden de definities van het *Glossary on Quality in Training* van het Cedefop (werkdokument, november 2003), <http://communities.trainingvillage.gr/quality>.

³⁴ Bijlage 2 bevat specifieke kwaliteitsindicatoren.

<p><i>In overleg met de belanghebbenden worden uitvoeringsplannen opgesteld met expliciete beginselen</i></p>	<p>De uitvoeringsplannen worden opgesteld in samenwerking met de sociale partners, de aanbieders van beroepsopleidingen en andere belanghebbenden op de verschillende niveaus</p> <p>In de uitvoeringsplannen wordt rekening gehouden met de vereiste middelen, de capaciteiten van de gebruikers en de benodigde instrumenten en richtsnoeren voor ondersteuning</p> <p>Er zijn richtsnoeren en normen vastgesteld voor de toepassing op verschillende niveaus</p> <p>De uitvoeringsplannen voorzien in specifieke ondersteuning voor de opleiding van leraren en opleiders</p> <p>De verantwoordelijkheden van de aanbieders van beroepsopleidingen voor de uitvoering zijn expliciet beschreven en transparant</p> <p>Er wordt een nationaal en/of regionaal kader voor kwaliteitsborging opgesteld met richtsnoeren en kwaliteitsnormen op aanbiedersniveau om permanente verbetering en zelfregulering te bevorderen</p>	<p>De middelen worden intern zo verdeeld/toegewezen dat de doelstellingen van de uitvoeringsplannen worden gehaald</p> <p>Relevante en inclusieve partnerschappen worden expliciet gesteund om de geplande maatregelen uit te voeren</p> <p>Het strategisch plan voor de ontwikkeling van de competenties van het personeel specificeert de opleidingsbehoeften voor leraren en opleiders</p> <p>Het personeel volgt regelmatig opleidingen en werkt samen met externe belanghebbenden om de capaciteitsopbouw en kwaliteitsverbetering te ondersteunen en de prestaties te verbeteren</p>
---	---	--

<p><i>De resultaten en procedures worden regelmatig aan de hand van metingen geëvalueerd</i></p>	<p>Er wordt een methode voor interne en externe evaluatie ontwikkeld</p> <p>Er worden duidelijke afspraken gemaakt over de deelname van belanghebbenden aan het controle- en evaluatieproces</p> <p>De nationale/regionale normen en procedures voor kwaliteitsverbetering en -borging zijn relevant en afgestemd op de behoeften van de sector</p> <p>De systemen worden aan zelfevaluatie en aan een extern onderzoek onderworpen</p> <p>Er worden systemen voor vroegtijdige waarschuwing ingevoerd</p> <p>Er worden prestatie-indicatoren toegepast</p> <p>Er worden regelmatig relevante en coherente gegevens verzameld om het succes te meten en voor verbetering vatbare gebieden aan te wijzen. Voor de gegevensverzameling worden passende methoden ontwikkeld, bv. vragenlijsten en indicatoren/meetbare grootheden</p>	<p>Overeenkomstig de nationale en regionale regelingen/kaders of op initiatief van de aanbieders van beroepsopleidingen vindt op gezette tijden een zelfevaluatie plaats</p> <p>De evaluatie en het onderzoek hebben betrekking op de procedures en onderwijsresultaten, alsook op de klanttevredenheid en de prestaties van het personeel</p> <p>De evaluatie en het onderzoek omvatten adequate en doeltreffende mechanismen om in- en externe belanghebbenden zoals schoolleiding, leraren, studenten, ouders, werkgevers, de sociale partners en de lokale autoriteiten erbij te betrekken</p> <p>Voor wederzijds leren en prestatieverbetering worden benchmarks en vergelijkende indicatoren gebruikt</p>
--	--	---

<p><i>Herziening</i></p>	<p>Op alle niveaus worden procedures, mechanismen en instrumenten voor herzieningen vastgesteld</p> <p>De procedures worden doorlopend herzien en er worden actieplannen voor veranderingen opgesteld. De systemen worden constant verder ontwikkeld</p> <p>Benchmarking ter ondersteuning van wederzijds leren tussen aanbieders van beroepsopleidingen wordt aangemoedigd en ondersteund</p> <p>De evaluatieresultaten worden openbaar gemaakt</p>	<p>Van de lerenden wordt feedback over hun leeromgeving en ervaringen verzameld en voor andere maatregelen gebruikt</p> <p>De herzieningsresultaten worden op ruime schaal openbaar gemaakt</p> <p>De procedures voor de feedback en herziening maken deel uit van een strategisch leerproces binnen de organisatie</p> <p>De evaluatieresultaten worden met belanghebbenden besproken en er worden passende actieplannen opgesteld</p>
---------------------------------	--	---

BIJLAGE 2

REFERENTIE-INDICATOREN VOOR DE KWALITEIT VAN BEROEPSONDERWIJS EN -OPLEIDING

Deze bijlage bevat een uitgebreide reeks indicatoren ter ondersteuning van de evaluatie, controle en verbetering van de kwaliteit van beroepsopleidingsstelsels en/of aanbieders van beroepsopleidingen. Deze indicatoren zullen via Europese samenwerking aan de hand van Europese gegevens en nationale registers op bilaterale en/of multilaterale basis verder worden uitgewerkt.

<i>Indicator</i>	<i>Type indicator</i>	<i>Doel</i>	<i>Te gebruiken voor</i>
Overkoepelende indicatoren voor kwaliteitsborging			
<p style="text-align: center;">Nr. 1</p> <p>Relevantie van kwaliteitsborgingssystemen voor aanbieders van beroepsopleidingen:</p> <p>a) percentage aanbieders die krachtens de wet of op eigen initiatief interne kwaliteitsborgingssystemen toepassen</p> <p>b) percentage geaccrediteerde aanbieders van beroepsopleidingen</p>	<p><i>Context-/inputindicator</i></p>	<p>Bevordering van een cultuur van kwaliteitsverbetering bij de aanbieders van beroepsopleidingen</p> <p>Vergroting van de transparantie van de opleidingskwaliteit</p> <p>Verbetering van het wederzijds vertrouwen in het opleidingsaanbod</p>	<p>IBO³⁵</p> <p>BNS³⁶</p>
<p style="text-align: center;">Nr. 2</p> <p>Investeringen in de opleiding van leraren en opleiders:</p> <p>a) percentage leraren en opleiders die bij- en nascholing volgen</p> <p>b) geïnvesteerd bedrag</p>	<p><i>Input-/proces-indicator</i></p>	<p>Ervoor zorgen dat het proces van kwaliteitsverbetering in beroepsonderwijs en -opleiding door de leraren en opleiders zelf gedragen wordt</p> <p>Beroepsonderwijs en -opleiding beter laten inspelen op de veranderende vraag van de arbeidsmarkt</p> <p>Individuele leercapaciteiten vergroten</p> <p>De prestaties van de lerenden verbeteren</p>	<p>IBO</p> <p>BNS</p>

³⁵ Initiële beroepsopleiding.

³⁶ Bij- en nascholing.

<i>Indicator</i>	<i>Type indicator</i>	<i>Doel</i>	<i>Te gebruiken voor</i>
Indicatoren ter ondersteuning van de kwaliteitsdoelstellingen voor het beroepsonderwijs en -opleidingsbeleid			
<p style="text-align: center;">Nr. 3</p> <p>Participatie in beroeps- onderwijs- en -opleidings- programma's:</p> <p>Aantal deelnemers aan beroepsonderwijs en -opleidingsprogramma's naar soort programma en individuele criteria³⁷</p>	<p><i>Input-/proces-/ output- indicator</i></p>	<p>Op systeem- en aanbiedersniveau basisinformatie verkrijgen over de aantrekkelijkheid van beroepsopleidingen</p> <p>Gerichte ondersteuning ter verbetering van de toegang tot beroepsopleidingen, ook voor kansarme groepen</p>	<p>IBO³⁸</p> <p>BNS</p> <p>LLL (een leven lang leren): percentage van de bevolking dat tot formele beroepsopleidings- programma's is toegelaten</p>
<p style="text-align: center;">Nr. 4</p> <p>Aantal leerlingen dat beroepsopleidings- programma's afmaakt:</p> <p>Aantal met succes voltooide/afgebroken beroepsopleidings- programma's naar soort programma en individuele criteria</p>	<p><i>Proces-/ output-/ resultaats- indicator</i></p>	<p>Basisinformatie verkrijgen over opleidingsniveaus en de kwaliteit van opleidingsmethoden</p> <p>Berekening van het percentage voortijdige schoolverlaters ten opzichte van het aantal deelnemers</p> <p>Ondersteuning van een succesvolle voltooiing als een van de hoofddoelstel- lingen voor kwaliteit in de beroeps- opleiding</p> <p>Ondersteuning van een aangepast opleidingsaanbod, ook voor kansarme groepen</p>	<p>IBO</p> <p>BNS (indien van toepassing)</p>

³⁷ Naast algemene informatie over geslacht en leeftijd kunnen ook andere sociale criteria worden gehanteerd, zoals voortijdige schoolverlaters, hoogste opleidingsniveau, migranten, etnische minderheden, personen met een handicap, duur van de werkloosheid, enz.

³⁸ Een student wordt pas na zes weken opleiding als deelnemer aangemerkt.

<i>Indicator</i>	<i>Type indicator</i>	<i>Doel</i>	<i>Te gebruiken voor</i>
<p>Nr. 5</p> <p>Plaatsingspercentage na afronding van een beroepsopleidingsprogramma:</p> <p>a) beroepssituatie 6, 12 en 36 maanden na voltooiing van de opleiding, naar soort programma en individuele criteria;</p> <p>b) percentage dat 6, 12 en 36 maanden na voltooiing van de opleiding een baan heeft, naar soort programma en individuele criteria.</p>	<p><i>Resultaats-indicator</i></p>	<p>Ondersteuning van de inzetbaarheid</p> <p>Verbetering van het aanpassingsvermogen van de beroepsopleiding aan de veranderende behoeften van de arbeidsmarkt</p> <p>Ondersteuning van een aangepast opleidingsaanbod, ook voor kansarme groepen</p>	<p>IBO (met informatie over de situatie van voortijdige schoolverlaters)</p> <p>BNS</p>
<p>Nr. 6</p> <p>Gebruik van verworven vaardigheden op het werk:</p> <p>a) informatie over het beroep dat na voltooiing van de opleiding wordt uitgeoefend, naar soort opleiding en individuele criteria</p> <p>b) tevredenheid van de werknemers en werkgevers over de verworven vaardigheden/competenties</p>	<p><i>Resultaats-indicator</i></p> <p>(combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve gegevens)</p>	<p>Vergroting van de inzetbaarheid</p> <p>Verbetering van het aanpassingsvermogen van de beroepsopleiding aan de veranderende behoeften van de arbeidsmarkt</p> <p>Ondersteuning van een aangepast opleidingsaanbod, ook voor kansarme groepen</p>	<p>IBO</p> <p>BNS</p>

<i>Indicator</i>	<i>Type indicator</i>	<i>Doel</i>	<i>Te gebruiken voor</i>
Contextinformatie			
<p>Nr. 7</p> <p>Werkloosheidspercentage³⁹ naar individuele criteria</p>	<i>Context-indicator</i>	Achtergrondinformatie voor besluitvorming op systeemniveau	IBO BNS
<p>Nr. 8</p> <p>Prevalentie van kwetsbare groepen:</p> <p>a) percentage deelnemers aan beroepsopleiding die in een bepaalde regio of arbeidsmarktregio tot kansarme groepen gerekend worden, naar leeftijd en geslacht;</p> <p>b) succespercentage van kansarme groepen naar leeftijd en geslacht</p>	<i>Context-indicator</i>	<p>Achtergrondinformatie voor besluitvorming op systeemniveau</p> <p>Verbetering van de toegang tot beroepsopleiding voor kansarme groepen</p> <p>Ondersteuning van een aangepast opleidingsaanbod voor kansarme groepen</p>	IBO BNS

39

Definitie volgens ILO en OESO: personen tussen 15 en 74 jaar die geen werk hebben, actief werk zoeken en direct aan het werk kunnen.

<i>Indicator</i>	<i>Type indicator</i>	<i>Doel</i>	<i>Te gebruiken voor</i>
<p>Nr. 9</p> <p>Mechanismen om de opleidingsbehoeften op de arbeidsmarkt vast te stellen:</p> <p>a) Informatie over de ingevoerde mechanismen om de veranderende behoeften op verschillende niveaus vast te stellen;</p> <p>b) gegevens over het nut daarvan.</p>	<p><i>Context-/inputindicator</i></p> <p>(kwalitatieve informatie)</p>	<p>Verbetering van het aanpassingsvermogen van de beroepsopleiding aan de veranderende behoeften van de arbeidsmarkt</p> <p>Ondersteuning van de inzetbaarheid</p>	<p>IBO</p> <p>BNS</p>
<p>Nr. 10</p> <p>Programma's ter verbetering van de toegang tot beroepsopleiding:</p> <p>a) Informatie over bestaande programma's op verschillende niveaus;</p> <p>b) gegevens over het nut daarvan.</p>	<p><i>Procesindicator</i></p> <p>(kwalitatieve informatie)</p>	<p>Verbetering van de toegang tot beroepsopleiding, ook voor kansarme groepen</p> <p>Ondersteuning van een aangepast opleidingsaanbod</p>	<p>IBO</p> <p>BNS</p>